

SZILÁGY-SOMLYÓ

TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési díjak:
egész évre 4 frt, fél évre 2 frt; községi jegyzőknek és tanítóknak egész évre 3 frt.
Magán hirdetések díja:
Háromszor hasábozott garmond sorért 5 kr; bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr.
Hivatalos hirdetések díja:
Egyszeri közlésért tekintet nélkül a szöveg nagyságára, bélyegdíjjal, nyugtábélyeggel és támlappal együtt 8 frt.
Nyitlér soronként 30 kr.
többszöri hirdetésnél kedvezmények nyújthatnak.

A lap szellemi részét illető levelek a szerkesztőséghez, pénz küldemények és hirdetések a kiadónakhoz címezendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Bérmentellen levelek csak ismert kéztől fogadhatók el.

Panamás világ.

Mi következik még? Vicinalia, Piombino-kép és a kártya tragédiája után? Elszomorodva áll meg ez előtt a hírlapíró hivatalos szenzációja is és eltelik undorral ama társadalmi berzenkedés ellen, mely ezeket az egyre rémesebb tüneteket fölveti.

Ethikai felfogásunk nyomában az igazságszolgáltatás kérlelhetlen ítélete fakad: bűnhődjék a gaz, ha Takács Zoltánnak, ha miniszter rokonának hívják.

Am a hazafias elkeseredés tör elő, hogy az erkölcsi nihilizmus éppen most dühöngjön és az erkölcsbírói státárium éppen most foglaljon elosztályokat, midőn mindenkinek a nemzeti becsület épületéhez kellene hordania nagy serénységgel a téglákat. Szívünk azért telik meg elrettenéssel, mert a gyors periodusban egymást követő eza becsület-lenyakazás azt a sejtelmet érleli bennünk tudattá, hogy a haza ellenségei zudítják e sok piszkot az ezredéves ünnep előtt, hogy a magyar nemzet prestigéjét rontsák a külföldön.

Ebben a Panamás világban a Robespierre korszakának rénes napjai támadnak fel, nem akarunk egy kis elnéző emberszeretettel a halálbüntetésekkel felhagyni: nekünk minden napra ember kell, a kit erkölcsileg halottá tegyünk, a külföld nagy gaudiumára. A honszeretet szent nevében kellene eltekintennünk ma a lármás nagy botrányoktól, mert minden vidéki naivság félretételével merjük hinni, hogy a szellemtelen kocsis-játékon az országos nagy urak ez előtt is befucscsoltak és egész bizonyosak vagyunk abban, hogy a mint a mákony élvezet a keleten minden társadalmi kodex ellenére teljesen virágzik, akként a Széchenyi István által kontemplált kaszinók, az ő fényes termekben ezután is fognak hazardjátékokat játszani.

Ha hazardjáték nem lenne, egyáltalában a mi főrangú viveurjaink mivel töltenék drága idejüket.

Hiszen lófuttatás nincsen minden nap.

Ne tessék félreérteni A mi igazságszeretetünket is lázítja, ha valaki fából épít hidat, holott vasból kellene; teljes szigora szerint sújtja ítéletünk, legyen bár még oly tudományos férfiú is, — a ki az állam közpénzein külföldön kalandor módjára uraskodik és azt értéktelen lim-lomokra elherdálja; szigorral és szánakozással nézünk arra a szenvedélyes, hazard-emberre, ki az ördög bibliájával talál elfoglaltatást s kinek létezése csak az éjjeli kicsapongó házak tulajdonosaira értékes, a kik istentől nyert tehetségüket nem a közpályán, de kártyaasztaloknál „értékesítik,” kocsis-játékokat üznek, könyörtelenül kifosztják egymást és adják egymás kezébe a megtöltött revolvert, mondván: „Ezzel lödd magad főbe.” Ámde bármily eszeveszett módon bűnös is a

társadalom, és bármily sok rákfenéje van a társadalomnak, kérdezzük, hogy közállapotaink csak ma ilyenek, csak ebben az esztendőben, hogy az erkölcsi leguillottinozást egyre-másra most kelljen végeznünk, most, mikor a nemzet apraja-nagyjának azon kellene iparkodni, hogy Európa népe előtt becsületet valljon az Alpár sik-járól elszármazó magyar, a mely honszerelmével nemzettaposó népek gyűlölete dacára fenn bírta magát tartani. Él és gyarapodik. A velünk rokon-szenvező nemzetek figyelmét kellene felhangolnunk szeretetre s irigyeink galádságát kellene fokoznunk, mi e helyett az ő kárörömét fokozzuk és átokká tesszük a mi dicsőség; ha így haladunk, szinte sajnálni fogják, miért ily törpe utódok ünneplik Magyarországot első ezerjét.

Nagyon másodrendű ezen vigasztalan helyzetben, hogy az erkölcslovagok oly nagyon nekibuzdultak a gonosz kiirtásának. Közönséges időkben dicsőség lenne, a ki a társadalmat megakarja tisztítani a salaktól, hanem most a magyar nemzeti ünnep előtt ez végtelenül elszomorító, — annál inkább, mert az a fekély operáció után egyre nagyobb mérveket ölt s a baj egészen a társadalmi elvadulásig fajul.

Vármegyei élet.

Szilágyvármegye közigazgatási bizottsága a hó 9-dikén délelőtt 10—12-ig és délután 3—5-ig tartotta rendes havi ülését hadadi báró Wesselényi Miklós főispán elnöke alatt.

Jelen voltak: Szikszai Lajos kir. tan. alispán, Török István főjegyző, Moni Gyula t. főügyész, Zeitler Károly kir. pénzügyigazgató, dr. Petri Mór kir. tanfelügyelő, Gazda Ferenc kir. ügyész, Domby Károly árvaszéki elnök, Klein Adolf kir. főmérnök, épít. hiv. főnök, dr. Berger János várm. főorvos, Fodor Elek közgazdasági előadó, Bíró Ferenc, Dull János, br. Györffy Pál, Kiss Lajos, Lőrinczy György, Sváicz Aladár közig. bizotts. tagok.

Igazoltan távol voltak: Hellei János, Sántha Dezső, Somogyi Kálmán és br. Wesselényi Béla.

Az alispán jelentése szerint közbiztonsági viszonyaink az elmúlt február hónapban kedvezők voltak. A beérkezett kihágási ügyek tárgyalás alá vétettek s részben ítélettel be is fejeztettek. — Az állategészségi viszonyok ma sem kedvezők, mert újabban Ákos és T-Szarvad községekben konstatáltak a sertésvész, valamint Tasnádon a száj- és körömfájás, mely azonban meg is szűnt. A közigazgatás egyéb ágaiban fontosabb mozzanatok elő nem fordultak.

A kereskedelemügyi miniszter a th. utadók kezelését, elkönyvelését és a pénzügyi eljárást Herczegh Bertalan számtanácsos által a központban s néhány községben megvizsgáltatta. A vizsgálat általában véve megnyugtató és jó állapotokat talált, azonban a kivetés és számvitelnél több rendbeli formahiba találtatott, melyeknek főoka a számvévi személyzet elégtelenségében rejlik. Kifogásoltatott az is, hogy a számvéviség a községekben a helyszínen számadási-vizsgálatokat nem tartott; ez azonban a mostani személyzet mellett lehetetlen.

A kir. pénzügyigazgató jelentette, hogy a 354.995 frt 14 kr. áll. egy. adó tartozásból február végéig befizetett 43.322 frt 92.5 kr, hátralékban maradt 311.672 frt 21.5 kr. A f. évi befizetés a m. év hasonló időszakához viszonyítva 2589 frt 85 kr. kedvezőtlenebb. A 14.134 frt 24 krnyi hadmentességi díjból febr. végéig befizetett 521 frt 69 kr, hátralék 13.612 frt 55 kr. A f. évi befizetés a m. évinél 120 frt 63 krral kedvezőtlenebb. Fogyasztási adóban február folyamán 23.988 frt 90 kr, illetékben 5200 frt 02.5 kr folyt be. Ideiglenes házadó-mentesség 94 házra 120 lakrészszel engedélyeztetett. — Jelentette továbbá, hogy a föld-, házadó, I. és II. oszt. kereseti adó, tőkekammat- és járadék adó s a IV. oszt. ker. adó kivetése befejeztetett. A III. oszt. ker. adó kivetése most van folyamatban.

A kir. építészeti hivatal jelentése szerint úgy az állami, mint a törvényhatósági közutak megfelelő jókarban vannak, közlekedési akadályok nem fordultak elő. A rendes uttfenntartási munkálatok az utkaparók által végeztettek. A Zilah-csúcsai th. közút 11. km. szakaszán a 19. számú műtárgy alsó szárnyfala a földcsuszás következtében beomlott, egy másik helyen pedig 30 m hosszú csuszás fordult elő; a közlekedés azért nem akadályoztatott. E csuszások fölvetelére, mivel az államépítészeti hivatal március hónapban th. utakat nem utazza be, az alispántól egy szakközeg kiküldése kéretett.

A várm. főorvos jelentette, hogy az egészségi viszonyok az elmúlt hónapban sem voltak kedvezők, azonban az egyenletesebb időjárás befolyása alatt az egészségi viszonyok némi javulást mutattak.

Mint általában a hideg időszakban, e hónapban is a légző szervek hurutos és lobos bántalmi voltak a leggyakoribb körfolyamok. Lefolyásaik elég enyhék és kedvezők voltak ugyan, de tartamaik néha a rendesnél hosszabb időre is kiterjedtek. Ezek mellett még influenza, váltóláz és izületi csúsz is előfordultak szórva, valamint az alább következő fertőző betegségek is.

És pedig:

1.) ronszoló toroklob 16 községben 44 eset; gyógyult 31 (70.5%), meghalt 13 (29.5%), beteg.

2.) Veres himlő 12 községben 218 eset; gyógyult 135, meghalt 19, gyógykezelés alatt maradt 64 beteg.

3.) Vörheny 4 községben 39 eset; gyógyult 28, meghalt 5, gyógykezelés alatt maradt 6 beteg.

A vármegyei kózkórház februári betegforgalma következő volt.

Január végén maradt 46 férfi, 55 nő = 101, február hónap fölvetetett 37 férfi, 19 nő = 56, ápolgatott összesen 83 férfi, 74 nő = 157. Kibocsátatott február hónapban 34 férfi, 27 nő = 61, február végén maradt 49 férfi, 47 nő = 96. — Kibocsátatott gyógyultan 26 férfi, 21 nő = 47, javultan 5 férfi, 4 nő = 9, gyógyultan 1 férfi, meghalt 2 férfi, 2 nő = 4. Ápolási napok száma: 2795, napi beteg-átlag 966. 5.

Kiállított könnyű testi sérülésnél 37, súlyos testi sérülésről 3 látélet,

Törvényszéki boncolat 2 esetben, orvosrendőri boncolat 1 esetben történt,

Az orvosrendőri vizsgálatok mint rendesen, e hónapban is a legnagyobb körültekintéssel fogantatottak.

A kir. ügyész jelentése szerint a kir. törvényszéki központi fogházban február hó végén 48 férfi és 7 nő volt letartóztatva. Február hó folyamán 32 férfi és 3 nő szabadult ki. — Kiszolgáltatott 1497 egészséges és 18 beteg étadag 220 frt 40.47 kr. értékben. Teljesítették a rabok 647 díjazatlan és 116 díjazott napszámot, melyekért a rabok részére 5 frt 80 kr folyt be.

A kir. tanfelügyelő jelentette, hogy

az irodai munka óriási halmaza miatt az elmúlt hó folyamán csak 29-dikén végzett iskola-látogatást, mikor is a sz.-kövesdi g. kath. iskolát látogatta meg, melyet legutóbb látogatása óta új padokkal láttak el s a tanszereket is szaporították. Az iskolai helyiség azonban ma is padozatlan és szűk; 126 tanköteles közül csak 46 jár föl.

A vármegyei iparos tanonc-iskolák 1650 frt államsegélyt kaptak. A különböző iskolák növendékei között 1400 drb könyv osztatott ki.

A várm. központi árvaszék február havi tevékenysége következő volt: január hó végével hátralékban maradt 1355, február hónapban érkezett 1110, összesen 2465 darab; február hónapban elintéztetett 953 darab, február hó végével hátralékban maradt 1512 darab.

Tárgyalás alá vétetett ezután a közigazgatási bizottságnak a m. kir. miniszterelnök m. évi 3896. sz. rendelete következtében a m. évről szerkesztett jelentése.

Több mint harminc ivnyi terjedelmes jelentésnek ismertetésében nem bocsátkozhatunk, csakis azon részleteire terjed ki tudósításunk ez alkalommal, a melyekben egyik vagy másik közigazgatási ágat illetőleg a bizottság sürgős orvoslást vagy intézkedést kér.

Főlemlíti a jelentés, hogy az állami anyakönyvvezetés súlyos és immár alig elviselhető kötelességet ró a közigazgatási tisztviselőkre úgy, hogy tulajdonképeni hivatásuknak megfelelni alig-alig képesek.

Szükségesnek tartja a bizottság az 1886: XXII. t.-c. (községi törvény) 146., a közs. számadások vizsgálatát szabályozó, 8-ának módosítását oly irányban, hogy a számvéviség által megvizsgált és helyesnek talált zárszámadások ne a th. közgyűlés, hanem az az alispán lássa el jóváhagyással.

A közigazgatás menetét csak gyorsíthatná a hadadi főszolgabírósnak mielőbb leendő fölállítására a sz.-csehi, tasnádi és sz.-somlyói járárok némely községeiből alakítva.

Valamint itt volna az ideje a krasznai kir. járásbírósnak szervezésének is. Elengedhetlen teendő a kormány részéről még a gyümölcsénesi és a diósadi csendőrsők felállítására.

Az utátkeleési járulékok összege igen magas; ez mérséklendő és más, méltányosabb kulcs szerint volna kivetendő.

Vasuti viszonyaink, dacára két oldali összeköttetésünknek, a lehető legrosszabbak. Kéri ennélfogva a bizottság a kormányt, illetve a kereskedelmi minisztert, hogy hatásköréből kifolyólag intézkedjék, mikép a milleniumra is tekintettel, egy a Szilágysági, mint a Szamosvölgyi vasútra 2—2 célszerű vonathátat berendezése iránt lehető hamar intézkedjék. Ez esetben a postajáratok is célszerűbben volnának beoszthatók.

A távbeszélők létesítését egyelőre a központ s a járási hivatalok között, bizottságunk szintén elodáztatlanak tartja s államköltségen leendő felállítását sürgeti.

Nem kevesebb nyereség volna a mezőgazdaság szempontjából, ha a meteorológiai jelentések, valamint a mérsékelt áru tőzsdei tudósítások minden nagyobb táviró hivattal naponként közöltetnének.

A szőlő-rekonstrukció kérdése csakis úgy lesz megoldható, ha legalább mindazon községekbe, hol a szőlő elpusztulása előtt kiváló jó borok termettek, ingyen, vagy legalább nagyon olcsó szőlővessző adatnak. E célból volna szükséges egy nagy szőlőtelep létesítése, valamint Zilahon és Tasnádon szőlőmunkásképző intézet, azonkívül az erdősisítés könnyebb eszközölhetése szempontjából egy-egy csemetekert felállítása az erdőgondnokságok székhelyein.

Megemlíti végül a jelentés, hogy az iskola-épületek, az új állami és községi iskolák kivételével, legkevesebb sem felelnek meg a közoktatási törvény rendelkezéseinek. Hatékonyabb intézkedések egyébiránt csak a közoktatási törvény revíziója után várhatók.

Hosszaszó község azon kérvényét, melyben a sz-somlyai postahivatal kézbesítési köréből a krasznai postahivatal kézbesítési körébe leendő áttételért folyamodik, a bizottság pártolólág terjesztette föl a keresk. miniszterhez.

Elhatározta a bizottság, hogy a gyakori földcsuszás megakadályozása végett a Zilah nagybányai th. utnak Czigányi fölött levő szakaszán egy nagy szivárgót építtet 3257 frt 70 kr költségelőirányzat mellett.

Jeney Lajos, szeődemeteri körjegyző választatása jogérvényessé válván, nevezettnek anyakönyvvezetővé való kinevezése iránt bizottságunk a belügyminiszterhez felterjesztést tenő határozta.

Katonai nőstülesi engedélyek, illetőségi és betegápolási ügyekben beadott felebbezések és egyenes adó törlések tárgyalása után az ülés véget ért.

Március 15.

A nemzeti újjászületés nagy napját, a szabadság, egyenlőség, testvériség ünnepe ez évben is fényesen ünnepelte meg Szilágy Somlyó város közönsége.

Már korán reggel nemzeti színű zászlók díszítik a házakat, magánosokat úgy, mint az összes középületeket is. Kisebbség nagyobb csoportokban járt a közönség már templomozás előtt az utcákon, dacára a kellemetlen esős időnek. A református és rom. kath. templomokban alkalmi beszédek tartattak, melyek szokatlannal nagy közönséget vontak össze.

Templomozás után a kaszinó helyiségében és annak tágas udvarán gyűlt össze az ünnepelő közönség. Innen indult meg a menet a színházhoz, elől az 1848. évi agg honvédek csapatával.

A színházba már alig lehetett bejutni, oly nagy volt a közönség.

Az ünnepélyt Mile Mihály kir. járásbíró, a szilágy-somlyói kaszinó köztiszteltnék és szeretetnek örvendő elnöke nyitotta meg, csinos, rövid beszéddel adva elé az ünnepély célját.

Az elnöki megnyitó után a műkedvelő zenekar játszotta el a „Szózat”-ot, melynek elhangzása után Szentkirályi Albert állami iskolai tanító szavalta el Jakab Ödönnek „Március 15.” című alkalmi költeményét.

A kitünően sikerült szavazatot a közönség meg-megújuló éljenzése követte.

Az éljenzés lecsilapultával Gáspár István lépett a szónoknak fenntartott emelvényre és hazafias lelkesedéssel s az egész közönséget magával ragadó szónoki hatással, mintegy a hazafiság szent tüzetől átszellemülten tartotta meg a március 15-iki események emlékének felújítását s dicsőítését hirdető következő alkalmi beszédét:

„E föld egy fényes szappanbuborék”, — mondja a költő s az a bolygó színváltozás, mely rajta itt sugározónban, amott sötét, rejtelmes homályban végig vonul, az a népielűnés, új országátadás, eszmék harca, szent ügyek küzdelme, teremtés és rombolás minden lépten-nyomon — ez nem más, mint a világtörténelem. Egy szakadatlan, soha meg nem szűnő élet ez, melynek örök mozgatója, mint egy őrcsilag, folyton virrasztva az ember el nem alvó szelleme, mely szüntelen ront és terem, de pihenést nem enged meg soha, hazát szerez s azért vért öntöz el, erényt jutalmaz, bünt megbünteti, csodákat alkot, a világerőt szolgáltni készíti s teremtés titkáig mélyíti le merész tekintetét. Hőpölyög az élet árja s annak minden habverése ez örök erőnek egy-egy alkotását dobja világra, mely gyakran jó, mint az égő meteor és sietve zuhan alá a láthatár derült egéről, ámde jó olykor, mint a fénylő üstökös és megállva bevilágít a mult és jövőndő századok titokteljes rengetegébe. Egy ilyen alkotása volt annak a napnak, melyet ma ünneplünk. 1848. március 15. volt az, mely reátette egy fényes, ragyogó, de könnyel és vérrel áztatott multnak' művére a zárókövet, de ugyanez nyitotta fel egy jövőndő nemzetét aajtáját is, melyen belől ott fénylett az örökéletet ígérő szózat: „nem volt, hanem lesz.” Nem a véletlen, hanem egy nagy érzés hozott ma itt bennünket össze, hogy a magyar szabadság 48-ik évfordulóját ünnepljük, egy kimagyarázhatatlan kigyuló szenvedély, mely olyan mint az életvágy,

mint a szerelem érzelve, melynek nagyságát megmérni nem, csak érezni lehet, ez a honszeretet, a nemzeti lelkesedés. Ünneplünk, mert arra kész szívünk minden dobbanása, mely magyar föld porából nőtt és abba fog visszatérni. Ünneplünk, hogy mint a regekorban a mesék óriása mindig újabb és újabb erőt kapott, ha anyjával a földdel érintkezett, kapjon a mi lelkesedésünk is abból a káprázatos fényforrásból újabb és újabb szövőtneket, ha az emlékezet szárnyán hozzá visszavissza tér. És ünneplünk most különösen egy keresztül harcolt, küzdött ezredév tetőzetén s boldog büszkeséggel nézünk annak beláthatatlan, csillagos gyöngyök rejtő tengerére, mintha azt keresné szemünk, hol fényesebb, merre ragyogóbb? És talán a közelségtől, talán a dicsőség korszorujától vonzatva tíz évszázad felett szállongó lelkünk még is ott pihen meg, ott március Idusán. De nem, nem egy napról van itt szó, melyet 24 órára oszt a csillagászat, ez egy korszak, melyet hősök korának mond a történelem. Egy korszak, a melynek meg volt a maga karácsonyi csillaga, a szabadság, egyenlőség, testvériség sugarait szórva szélylyel, — meg volt véres megkisértetése és vértanutemetője is. De kikelt, kitört sirjából és egyre nő, egyre terjed bűvös hatása, hiszen a

Hol legtöbb honfivér fedi a harcú sikokat,
A népszabadság ott tenyészt legszebb virágokat.

*

Régen volt! Ugy tetszik, mint az álom. A tavasznak első fuvalma lebegett végig a Duna tükren és megjelent a bokrok tövén, mohos bércek oldalán a kicsiny hóvirág, mintha félenken tekintene szélylyel, szabad e a föld, melyből életét kapá, vagy még most is a láncok szomorító zörgése hallik le a mélybe azokhoz, kik döntő karjukkal nagy, hatalmas hont hagytak fiaiknak s melyet kárhozatos munkával a sir szélére taszított a korcsivadék . . . „Miszól? Mi zeng oly szépen, csendesén, mint zillanó szél zizegő kalászon? Tán permeteg perg lengő liliomra, vagy szőke báránnyelű zeng imát?” A szabadság égi zenéje az, mely jön a szellő szárnyán, beleszáll a költő szívébe s annak hurja megcsendülve zúg-zug ezrek fülebe: „Talpra magyar!”

„Rabok legytünk-e — kérdező — örökre?
S reá a nép vízhangja menyődörögte
A szent nagy esküt buzgón, lelkesen
Hogy a magyar rab többé nem lesz!”

És ez a hang terjed, erősből, mint viharkor a tenger morajja. Láttatok-e már a habzó folyam színét, midőn felkorbácsolja a zúgó fergeteg. Hallottatok-e az erők zajgását, ha a pusztító orkán rajta végigrohan. Nyomában megreszket a föld és szerte szállnak a tépett fellegek. Ilyen a képe, ilyen a hangja, a midőn egy nép lelkesedik. Egy nép, a mely tovább nem tudja tűrni a mult idők penészes bílincseit, melyek lekötve tartottak cselekvést, gondolatot, szabadságot kér, szabadságot hirdet magának. A rabtitanok üdvordítása volt az, kiknek sikerült ledobni csontjaikról a sziklahegyet. Miért rajzoltam én itt pontról pontra a márciusnapok történetét? Miért soroljam fel azokat a nemzetet újjászülő tényeket, melyeket már úgy is mindenki ismer. Főlvéste azt aranybetűkkel legszebb lapjára a történet muzsája, megvannak óva a feledéstől. Ez volt az a nap, melyen a vágy valósággá, a remény bizonyossággá változott. Szabaddá lett az elnyomott nép, a köteleltségekhez jogot is nyert magának, leomlottak az elkülönítő válaszfalak és lett mindenki a hazának egyformán édes gyermeke, szabad lett a szó, a gondolat, a sajtó, ott hintette szélylyel Pestnek téreín a nemzeti dalt, melyet zengett a szabadság pacstirtája, ott kapkodták kézről-kézre az első nyomtatványt: „Mit kíván a magyar nemzet?” Közös teher viselést. Az urbéri terhek eltörlését. Független miniszteriumot, évenkénti országgyűlést népképviselőt alapján, önálló nemzeti őrsereget s miért mondjam tovább, — mindazt, a mi eddig csak mint tündérálom élt a lángoló szívekben. Ifjak csinálták ekkor a történetet s az ifjuság szépeket álmodik. Petőfi Sándor, Jókai Mór, Irányi Dániel, Irinyi József, Vasvári Pál és anynyi dicsőítő hirdették a szívet rázó, lelket gyújtó ígét: egyenlőség, szabadság, testvériség. És Pozsonyban az országgyűlésen ott állott a népjogok titáni harcosa, a század óriása: Kossuth Lajos, szónoklatának villámcsapásaival döntögetve az ősidők korhadt falát, hogy helyet engedjenek egy jobb idő egészséges áramlatának. S a mint végig zúg a szózat Kárpátoktól Adriáig, felhangzik nyomában a visszagondolhatatlan, leírhatatlan kiáltás, a mit még csak akkor fog még egyszer hallani az ég, mikor az arkaugyal trom-

bitája hirdeti a feltámadást, mikor az újjáébredők lerázzák magukról a földet, mely alatt átszunnyadtak századok rémálmai; mikor a gyöngék ereje villámmá nő s az erők hatalma füsttől oszlik szélylyel, akkor lelke támad minden rögnek, s a föld egész felszine egy élő tömeggé válik, melyből egy csillagokig ható zengés harsogja egyik sarktól a másikig: egyenlőség, szabadság, testvériség!

*

Tavaszi elmúlt, a rőzsának lehullott a szép virága. Miért kellett mind ennek megsemmisülni? Miért tépték össze szentsegtőrk kezekkel mindazt a bérencszolgát, mit népmilliók üdvére szentesített a királyi szó. Talán Isten elfordult e néptől s az ördög vette át uralmát felette. Igen! Feltámad ellene az egész pokol, az ördögök minden legiója, Nagy-Enyed, Zalatna, Bács, Temes, Torontál véres árnyai mutatták az utat, hol a pusztító orkán végig rohant. Kriván ormától le az al-Dunáig egy bősü üvöltés, egy vad zivatar, zilált hajával, véres homlokával áll a viharban a magyar. Hol hangzik még az örömkialtás, hol vannak a márciusi világot újjászülő eszmék, tán visszaroppennek az égbe, hogy ne mutassák többé magukat a hűtlen emberiségnek. Ott vannak az ifjak a zúgó csatatéren, a költő, ki eddig a szerelemnek volt csalogánya, most a honvédnek csattogott harcú riadót. Felharsant a lelkesítő dal: „Kossuth Lajos azt izente s ezt az izenetet” meghallotta mindenki, adták tovább az arató lányok a mezőn, halászlégények a folyamokon, pásztorfiuk a csillagos ég alatt, szállt, repült tul az ország határán, ott is meghallotta egy lelkes csapat.

„Domb nekik minden hegy, keskeny minden árok,
Ök azok a vitéz Württemberg huszárok.”

Mintha Rákócziának lelke szállt volna el a délibábos rónák közepére messze Rodostóból, mintha Boockay és Bethlen hadra hívó kürtje zúgott volna rá a zsarnok idegenre, nem maradt senki télenül. Megnépesül a kitűzött zászlók környéke. A földműves elhagyta ekéjét, a tanuló iskoláját, az iparos műhelyét, a vőlegény ifju menyasszonyát, a családapa boldog tüzhelyét, hiszen meggyőződésé vált: „Mindnyájunknak el kell menni.” Hellas legendáinak korszaka tért vissza újra, Homér felisteneit látjuk soraikban, kiknek tette elhomályosítja Niebelung csodáit. Átúti a golyó a honvéd gyermeket s a kezét sebére téve előbb a haza, aztán édes anyja nevét említi utolsó sohajában. A seb nem fáj, nem éget, pedig talán a szélőt ővták kevéssel előbb. Kilövik a vezér lovát s az gyalog ragadja meg a zászlót és rohan előre. Verve, mint kivert eb, összetörve fut előttük a gyáva ellen s ök dicsőségreől dicsőségre hordozzák zászlóikat, Branyiszko, Hatvan, Szolnok, Vác, Bicske, Nagy-Sarló, Isaszegh, Piski nevek mellé be van írva a halhatatlanság nagy könyvébe a honvéd neve. Előállott a hősök kora, mit a világ bámulva nézett s a megmentett ország határain kilenc oldalról emelte fel diadalmas fejét a szabad magyar. A visszavított Budavár fokán büszkén, vidáman leng a trikolor és rajta a szent szó, világszabadság!

Am a daemon még se lett leverve, zúg a levegőben összetépett szárnya. Észak kolossza indul tengerként, hogy a kicsiny szigetet elborítsa. A nemzet felsírt, mint a hogy sirnak az oroszlánok és küzdött tovább. Visszafojtott lélegzettel leste Európa népe a rémdráma részleteit, melyek mennydörögve játszódtak le a Tisza-Duna síkján. Csakhamar jött a végjelene:

„A háromszínű zászlók nem lobognak,
A két Magyarhon egy nagy temető.
Fel-fel zokog siralma bus doboknak
Hős vértanuk végercét hirdető,
Csupán a gaz áruló van megóva
A honfi bére börtön és bitófa.”

„Magyarország felséged lábai előtt hever,” írta mindenható urának az orosz fővezér s nemsokára megkezdte gazdálkodását Brescia hóhéra. És a szabad eszmék harcossai, a márciusi felistenek lepiörva, megsemmisítve. A 13 legyilkolva Aradon, Batthányi az új épületben, Weselényi megvakulva, Széchenyi megörülve, Kossuth és anynyi mások bujdosva hazátlanul, Vasvári agyonverve Erdély bércei között egy vadcsorda által és a világszabadság dálnoka, mint futó csillag lebukva a segesvári csatatéren. Jeltelen sirját nem látogatja semmi sem, csak a parlagkóró és az ősz vándormadarai. És azok a névtelen felistenek, kik annyiszor üzték maguk előtt a világ legrendezetebb hadseregét, azok szerte szórva bolyongtak akkor, ma már a többiekkel együtt nagy részük pihen s a kik élnek közöttünk, igen sokszor nyomortól sanyargatva járnak-kelnek ez új világban,

mint elfeledett alakjai a régi nagy időknek. Legyenek áldottak ivadékról ivadékra. Legyen áldott az a zászló, melyet lobogtattak, az a kard, melylyel megvédelmezték, legyen áldott emlékü azért a hő szeretetért, mely e földért lángolt szíveikben.

*

T. K. Nagy események fényes napját ünnepljük. Azét a napét, mely egy dicsőséges korszakot jelent, mely lerakta az új magyar állam fejlődésének alapját. A magyar szabadság, egyenlőség, testvériség eszméje a vérkeresztséget kiállotta már s eltemetett sirjából előtörve meleg tanyát ver millió szíven. Adná a gondviselés, hogy megértenék ez igazságot mindenfelé. Értenék meg a szabadság eszméjét azok, kik 300 esztendőn keresztül törekedtek e nemzet ezredéves jogait csonkítani, mert hiszen e napnak, annak a letűnt fényes kornak minden ténye, minden eseménye arra int: „Ne bánts a magyart!” Merte nemzet türelmes és szelíd, de ezredév története mutatja, hogy viharokban századoktól századokra alkot rettentő tanúságot. És értenék meg a magyar egyenlőség és testvériség eszméjét azok, a kik idegeneknek tekintik magukat e hazában, s jutna eszükbe, hogy feledni valónk nekünk van, nem pedig nekik. Jutna eszükbe, hogy e napon fogadta a magyar testvéreül — egyenjogu testvéreül — az ország minden lakóját, bármely nyelvű, nemzetiségű, vallású is. Értenék meg, hogy itt van egy ország, melynek neve magyar, van egy nemzet, melynek neve magyar, van egy szent kőrona, melynek neve magyar és van egy letűnt ezredév, melynek története a magyar nemzet története és semmi egyéb. A ki ezt tagadja, sőt a ki ez ellen küzdeni merészel, az hűtlen fia e hazának.

És értenék meg mindannyian, hogy e nap eszméihez ragaszkodnunk kell forrón, lángolón. Ezen kornak fiai életüket adták e szent elvektől s ha akarjuk, hogy nyugton pihenjenek ott véráztatta sirjaikban, legalább tiszteljük azokat és igyekezzünk épségben tartani. Másfélezed néz ránk itélő szemmel Attilától Kossuth Lajosig. Örizzkedjünk kárhoztató szavától, mert a hűtlen ivadéknak nem ad üdvöt az ég, nem ad háborítlan nyugtot a föld. Magyar ifjak! ti jobb kor reménye, tanuljatok a multból lelkesedni egy szép, fényes viruló jövőért. Küzdeni, munkálni szent elhatározással, nagygyá tenni e hont, hogy a világ lássa, csodálja. Álljatok készen eltiporni mindazt, a mi gyom, az ármányt, az önhaszonlesőt. Magyar lányok, ti e nemzet éke, csillagserge, tanuljatok lelkesíteni a tétovázót, méltó fejekre fűzve a borostyánt biztató jelül. És majdan a második ezredévben:

„Hol sirjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket.
Éljen a magyar szabadság, éljen a haza!”

A beszéd folyama alatt több ízben zúgó éljenekben tört ki a hallgató közönség, mikor pedig az igazi szónoklat számba menő alkalmi beszéd véget ért, a közönség fölzúgó lelkes éljenzése alig tudott lecsendesedni.

Az ünnepély befejezéséül a műkedvelő zenekar a magyar himnuszát játszotta el, melynek lelkesítő hangjainál fel-fel ujló éljenzés közben a hazafias szép ünnepély véget ért s a közönség szétozolt.

Este hét óra körül a város minden utcája fényesen ki volt világítva. Gyönyörű látványt nyújtott a gimnázium, a városháza, adóhivatal és az állami új iskolai épület. A magán házak is fényárban usztak.

Az estére tervezett műkedvelő előadás előre nem láthatott akadály miatt elmaradt, miből újabb tanúság ismét csak az, hogy máskor az ünnepély programjának megállapításáról előbb kellene gondoskodni.

Nagy társaság gyűlt össze este a Páskuj vendéglőben, befejezni a nagy napot, hol a hazafias felköszöntők egymást érték.

Március 15-ike Krasznán.

Harcatermett nép a magyar; ez ősköztől öröklött férfi erény az unokák vérebe is átjött. Nem hiába és ok nélkül nevez bennünket harcias nemzetnek a történelem.

Szeretjük a harcot, tehát a szabadságot is: mert a mely nép irtózik a harc veszélyeitől, abban nincs meg a szabadság iránti érzék, inkább tűr, szenved, rabigába hajtva fejét, édesebbnek, szebb.

nek tartva így az életet, mint a csaták zajában férfiasan küzdve, dicsően meghalni.

Sokat küzdött a magyar, de csatája mindig a népjog csatája volt. Más nemzetek elnyomásáért soha sem lengett zászlója, csatakiáltása mindig a népek hálahozsannája volt.

Úsd föl a történelem bármely lapját, telve lesz az a magyar név dicsőségével, fényes, győzelmes harcainak méltatásával; de sehol sem találod, hogy mint zsarnok, az elnyomottak átkos halálhörge között ülte volna győzelmi torát.

1848-ban is a jogvédelem zászlója alá tömörült, megmutatta akkor is a világnak, hogy méltó helyet foglal a nemzetek sorába.

A nemzet, mint egy ember állt ki jogainak, szabadságának védelmére, nem csak a magáéra, de nem értettek meg.

Harcunk az igazak harca volt. Nagy napok voltak azok s méltók arra, hogy emlékéit tiszteletben tartsák az unokák s a honszeretet ragyogó példáján lelkesüljön a magyar nép.

Az ünnepély délután 4 órakor vette kezdetét, az előírt program szerint.

A testületek: olvasó-egylet, ipartestület, önk. tűzoltó-egylet diszfelvonulása, de meg a nemzeti zászlók lengése már külsőleg is jelezte, mire a polgárság falragaszokon felhíva lett, hogy ma nagy ünnepre készülünk.

A városháza termében ember ember hátán tolongott, künn az eső sűrűn permetezett.

A függöny felgördült s felhangzott a dalárok ajkán: „Hazádnak rendületlenül, légy hive oh magyar!”

Csendben, templomi áhitattal hallgatta a közönség e magyar hiszekegyet. A mint elcsendesedett a dal, fölriadt az elismerés tapsa.

Most Szurinka Antal lépett a dobogóra. Petőfi örök életű dalát, a „Talpra magyar”-t szavalta szívből, lelkesülve. Oly közvetlen volt a hatás, hogy önkéntelen mondtuk: „esküszünk, esküszünk!”

Az ünnepély 3-ik pontját Stöhrer Leontin k. a. cimbalom és Farczády Sándor hegedűjátéka töltötte be. Magyar népdalokat adtak elő. Művészi volt a játék, összhangba hozta a szív, mely abba a holt hurokba beleöntötte a magyar rithmust és érzést.

A közönség többször megismételtette. Tapsolt, éljenzett. Az elismerés minden jelével tüntette ki a játszókat.

Az ünnepély központja volt a felolvasás. Wargha Gyula írta, erről nem mondok ítéletet, mert azt mondja az írás, hogy ne ítélj és nem ítéltetel. Ebbe a hibába nem akarok jönni, a mennyiben mindenki tudja, hogy én és Wargha Gyula nagy antagonista vagyunk s így bírálatom a tárgyilagosságot — a világ szeme előtt nélkülözné.

Az ünnepi beszédet Wargha Gyuláné olvasta fel.

Annyit azonban megjegyzek — a történelmi hűség kedvéért — hogy a közönség lelkesülten tapsolt.

A felolvasás után újra Stöhrer Leontin k. a. és Farczády Sándor játszottak több dalműből részleteket.

Majd a dalkör lépett elő. A „Talpra magyar”-t énekelte szépen, lelkesülten, úgy a mint egy jó nevelésű karnagy — Zoványi Lajos — és a magyar ember érzése csak tudni engedi.

Az ünnepély befejezéséül az önképző zenekör Nagy Sándor vezetése alatt játszotta el tüzzel és verve-vel a „Hunyadi induló”-t. E lelkesítő csatadal utolsó akkordjai mellett oszlott a közönség szét.

Ne félj nemzetem, addig élni fogsz, míg lelkedben a szabadság érzete élni fog. Ha ez kihál, úgy pusztulj, mert nem vagy méltó őseid nevére!

A délutáni ünnepélynek méltó folytatása volt az „Önképző-Zenekör” által adott „Fillérestély.”

Márciusi nap, borongós, esős. A közönség ennek dacára újra megtöltte a szégháza nagytermét.

A zenekör, mint szíves házi gazda nyitotta meg az estét egy ügyes mazurkával. Az ifjú zenekar játékának ügyessége, mindenkit kellemesen lepett meg.

A fülbemászó dallam elhangzása után Csapek Károly ur lépett a színpadra. Egy monológot adott elő Gabányitól „Az öngyilkos”-t. De hogy egyet, a közönség követelő — ha az előadó jó — így meg kellett még egy másikkal, talán harmadikkal, negyeddikkal toldani, de a műkedvelő igazgató ur pontos, s előtte a színmű fontos s így Csapek ur a közönség lelkesült tapsai között vonult vissza.

Következett egy 1 felvonásos vígjáték „Süketnek kell lenni.” A szereplő személyek valódi meglepetést idéztek elő a közönség soraiban. Vártunk, vártunk,

de nem ennyit, volt az általános vélemény.

Eglantine (Lengyel Hermin) alakítása valóban meglepő volt. A biztos, öntudatos játék, az otthoniasság, egy önálló, neves művésznőnek is pálmát nyújtott volna. A kezdet fényes sikere, hiszszük a jövő további működés biztos záloga. A közönség minden jelene után többször kitapsolta.

Damoasó (Sarkadi Gyula) pompás kabinetalakítás volt, a közönség folytonos derűtségben vala. Pályát tévesztett, e téren első volna az első között.

Ha már nem lett hívatásos, reméljük, hogy mint műkedvelő színész, sok élvezetes estét fog szerezni.

Placid (ifj. Beteg Márton) csinos, elegáns szerelmes. Csak ifjan kezd, — én uram Istenem, ha már ma így tudni szerettem vallani, hova megy, mire valóban térdre kell esni. Csak előre. A hős szerelmesnek mindvégig meg kell helyét becsülettel állni.

Bonifác (Madarász Imre), ez a mikis Sánháns alakítása kitűnő volt, határozott tehetség. Ha apja volnék, azt a tanácsot adnám, hogy hagyja oda Sanyaró Vendel kollégáját, csapjon fel Thalia papjának.

Lengyel Ákos mint rendőrbiztos karakterikus alak volt. A függöny legördült, de végleg nem, mert a közönség újra és újra kihívta a szereplőket.

Végül újra a zenekör játszott megszokott szabattal. A rendezőség ügyes, gyors keze a termet egy perc alatt táncteremmé alakította át, hol az ifjúság táncra perdült.

Most végül szabadon annyit kérde-nem, nem lehetne ezt gyakrabban ismételni?

Én azt hiszem, igen!

Sz. Kraszna, 1896. március 16

Busmagyar.

Végtárgyalás.

Öt napon át foglalkoztatta a zilahi kir. bünyenyítő törvényszéket a Krajnyák János és neje Mazár Erzsébet meggyilkolásának és kirablásának büntetével vádolt Csuzda János és társai bünyenyítő ügye. Három teljes napot vett igénybe a végtárgyalás, mely alatt a tágas terem tömve volt közönséggel. Negyedik napon pedig a helyszíni szemle tartatott meg.

A törvényszék így alakult: Elnök Hiry Ferencz, kir. táblai bíró, — bírák: Major György és Mezey Mór, — jegyző Unger Géza törvényszéki aljegyző. A vádhatóságot Gazda Ferencz kir. ügyész képviselte. Védők voltak: Csuzda János részéről Vincze Albert, — Kovács Gábor Kiss Lajos, — Gulyás Pálé dr. Papp György, — Tóth Mihályé Körösi László ügyvédek, a Gazdag Jánosé pedig Nádudvary Jenő ügyvédjelölt.

Magán panaszosként a meggyilkoltaknak leánya, Krajnyák Mária varrónő jelentkezett.

Magát a tényállást a törvényszék elnöke következőleg adta elő.

Kovács Gábor, Csuzda János, Gulyás Pál, Gazdag János és Tóth Mihály majd parti-telepi lakosok a m. év jun. hó 24-dikén délután 2 óra tájban a Kovács Gábor háza mellett levő ugaron össze-gyűlve a Kovács kezdeményezésére elhatározták, hogy Krajnyák Jánost és ne-jét azért, hogy eladott tehenükért kapott 50 frtjukat elrabolhassák, 26-án éjjel meggyilkolják. Galád tettükre aztán olyképpen hajtották végre, hogy 26-ikán éjjel úgy 12 óra tájban Kovács Gábor össze-szedvén a cinkosokat, elindultak Krajnyák lakásához. Ide érvén Kovács beko-pogtatott az ablakon, hogy: májszter ur jöjjön ki, mert tehen van a buzában. Krajnyák hamarosan fölkel, magára vette feleségének egy viseltes ködmönét, lábára egy szőrcipőt húzott s kimenvén elindul-tak mind a hatan a buza felé. Mikor oda értek, Krajnyák így szólt: hiszen nincs itt semmi állat! Erre Csuzda, ki előtte ment, félrelépett az utból s melléje kerülvén Krajnyáknak, a kezében levő nagy fejszével leütötte, mire aztán vala-mennyien neki estek s addig verték a koponyáját, míg annak jobb oldala egészen levált és szétment; végezetül pedig Kovács a nála levő hosszú konyhakéssel hasba szúrta. A hullát azután a buza szé-léről behúzták a buzába, hogy a pásztor-rok meg ne lássák egyhamar. Ekkor visszamentek a Krajnyák feleségéhez, az-al lámpát gyújtattak s azon kérdésére, hogy mit akarnak itt? — Kovács így válaszolt: ide csak azzal a pénzzel! Az-tán az egyik ablakot az asszony, a más-i-kat Kovács egy-egy párnával elfüggő-nyözte. Mikor aztán az asszony a pénzt a

ládából egy fekete bugyellárisban előadta, Csuzda a fejszével leütötte, úgy hogy az asszony esése következtében a lámpát le-verte, ami ki is aludt. Mikor Csuzda a lámpát újra meggyújtotta, a pénz már nem volt az asztalon. Ekkor Gulyás Pál egy vasalóval esett neki az asszonynak s addig ütötte, a míg meghalt. Végezetül pedig Kovács az asszony hulláját végig-taposta. Most az ajtót bezárták lakattal, a melynek kulcsát Kovács elhajtotta s hazamentek. Reggel Tóth Mihály a tehe-neit kihajtotta a Krajnyák buzája felé s ott, mintegy véletlenül, ráakadt a Krajnyák hullájára, amit akkor a kutya már kikezdett. Odahívta társait is, kikkel együtt elmentek a házhoz. Ott az ajtó reteszét Kovács kieresztelte s úgy mentek be a házba. Innen pedig szekérre ülven mind az öten bementek Sarmaságra az előljáráshoz, hol az esetet följelentették. A csendőrök és később a vizsgálóbíró is kiszáltak a helyszínére, hol a foganato-sított előnyomozat után vádlottak tettüket beismerték; onnan a központi fogházba kísértették.

A vizsgálat adatai nyomán előadott eme tényállás ismertetése után a törvény-szék elnöke fölszólította Krajnyák Mária magánpanaszost kártérítési igényeinek elő-adására, mire ez 1000 forint kártérítést kért.

A vádlottak közül egyedül Csuzda János ismerte be tettét a végtárgyaláson és úgy adta elő a büntény megtörténtét, mint az föntebb leírva van. A többi vád-lott egytől-egyig visszavonta, részint a csendőrök előtt, részint a vizsgálat során többszörösen is tett beismerését.

A tanuk kihallgatása és helyszíni szemle befejezése után a kir. ügyész elő-adta vádbeszédét s mindenik vádlottra kötélt által való halálbüntetést kért. Az ügyvédek védő beszédei elhangzása után a törvényszék az ítélet hozatalra elvonult, mit a nagyszámban jelen levő közönség rendkívüli érdeklődéssel várt.

Az ítélet március 16-ikán hirdettetett ki, mely szerint Kovács Gábor, Csuzda János, Gazdag János, Gulyás Pál és Tóth Mihály vádlottak a Kranyák János és neje sérelmére és kárára elkövetett s a btk. 278. §-ba ütköző két rendbeli gyil-kosság és a btk. 344. §-ba ütköző egy rendbeli rablás büntetésében bűnösöknek mondtattak ki s ezért Kovács Gábor a btk. 278., 348., 96., 99., 691., 70., 91. §§-ok alapján, — Csuzda János a btk. 278., 348., 96., 70., 91. §§-ok alapján életfogy-tiglani fegyházra, — Gazdag János, Gulyás Pál, Tóth Mihály a btk. 278., 348., 96., 99., 70., 92. §§ai alapján 15 évi fegyházra, valamennyien 10 évi hivatalvesztésre és politikai jogaik gyakorlásának felfüggesztésére ítéltettek.

Kranyák Máriának 200 frt kártéri-tés ítéltetett.

Különfélék.

— **Kinovezés.** A m. kir. igazságügy-miniszter Vidovich Ödön debreceni kir. tör-vényszéki joggyakornokot a sz.-csehi kir. já-rásbírószághoz aljegyzővé nevezte ki.

— **Nyilvanos köszönet.** A március 15-iki ünnepélyen, az 1848—49-es elaggott szegény honvédek perselyébe begyűlt össze-sen 17 frt 40 kr., mely összeget a legsze-gényebbek között azonnal szétosztottam. Mindazok, kik ez összeghez koronák és fil-lérekkel hozzájárultak fogadják az elaggott szegény honvédek nevében hazafias közöne-temet. Sz.-Somlyó, 1896. március 18. Szé-nássy Miklós 1848 as honvéd elnök.

— **Halalozások.** Donovan Gyula föld-birtokos és megyebizotsági tag március hó 8-án reggeli 7 órakor, 52 éves korá-ban, rövid szenvedés után Benedekfalván elhunyt. — Nt. P. Andrásy Gergely Pé-ter minorita rendi áldozópap f. hó 9-én reggeli 6 órakor, életének 64-ik áldozár-ságának 37-ik évében Nyirbátoron elhunyt.

— **Vonat kisiklás.** A Zilahról Nagy-Ká-roly felé menő vonat mozdonya f. hó 17-én délután Ballán, benn az állomáson a sinek-ről kisiklott. Szilágy-Somlyóur ment egy-segélymozdony s az vitte tovább az utaso-kat Nagy-Károly felé. Az ijedségen kívül más baj nem történt, mint az, hogy a ren-des délután 6 órai vonat egyáltalán nem érkezett meg, a Zilah felől jövő vonat utasai közöttük a kir. tanfelügyelő és a főispáni titkár csak este tíz órakor érkezhet-tek Sz.-Somlyóra.

— **Tanítóválasztás** A kémeri államilag segélyezett községi elemi iskolához, március 12-ik napján tartott iskolaszéki gyűlésben, Simon Dezső lett a László József eltávozá-sával megüresedett tanítói állomásra meg-választva.

— **Rejtélyes utasok.** Nagy port vert föl vidékünkön az eset, hogy a múlt őszön Tuzlánénál Szeődemeteren legna-

gyobbmervű dohánycsempészetet fedezett fel a pénzügyőrség, minek folytán annak s az egész községnek is dohánytermesz-tési engedélye felfüggesztve lön, Tuzlá-né ellen pedig, aki állítólag oly nagy mérvben üzte a csempészetet, hogy száz meg száz mázsa dohányt adott volna el, birtokára nyolcvanezer forint bírság ere-jéig telekkesi biztosítás is foganatosított a kincstár javára, — egyuttal mivel ily nagymervű csempészet folytatása csak is úgy eshetett meg, ha a felügyelettel meg-bizott pénzügyi közegek, vagy rosszul, vagy éppen nem teljesítették a kellő ellenőrzést, sőt talán ők magok segítették elő a csempészetet, igen természetes, hogy egy a termelő, mint a felügyeletre illeté-kes pénzügyőrségi közegek ellen a leg-szorosabb vizgálat vette kezdetét. A min-denestre végkimenetelében nagy pénz-összegre vonatkozó s a dolog természeté-ből kifolyólag: nagyon bonyodalmas vizs-gálatot Puskás Tivadar nagyváradi főtiszt vezette s éppen e hó 15-én érkezett váro-sunkba is, hogy itt s a környékén már be-fejezéséhez közeledő vizsgálatot folytassa. Ekkor kapott egy táviratot Budapestről, melyben figyelmeztetve lett, hogy vigyáz-zon, mert veszély fenyegeti. A távirat által is figyelmeztetve lett főtisztnek föl-tűnt, hogy vele egyszerre érkezett Sz.-Somlyóra Tuzláné, kit két előtte gyanus-nak tetsző ismeretlen kísért a vonaton, kik itt a főbiztossal ugyanegy vendég-lőbe szállva, megérkezésük után röviddel a még mindég szép asszony után tuda-koztok a többi szállodákban. A velők egy vonaton érkező Tuzláné a Buttyán szállodájába hajtattott, hol a vendéglőnyvbe az őt felismerők csodálkozására nem a saját nevét mondta be s rövid idő mulva fiakker után küldött, oly kijelentéssel, hogy Nagyfaluba megy, tényleg pedig S.-Ujlakra hajtattott s ott a Sarmaság felé menő vonatra szállott fel, Sarmaságon pedig egy ismerősének kérdésére azt fe-lelte, hogy éppen Zilahról érkezik. Az ily előzmények után méltán szorongó fő-tiszt két köz pénzügyőrt töltött fegyver-rel a Csillag szállodájában levő szobájába elbujtatott és a kapu bejáratához városi bakttereket állíttatott. Éjjel csakugyan fe-szegették a főtiszt aajtáját s az elrejtőzött pénzügyőrök a két ismeretlen utast csip-ték rajta, kik a szobába állítólag beakar-tak hatolni, valószínűleg azért, hogy a vizsgálati iratokat kézre kaparítsák. A két utas a rendőrség által igazolásra szólíttatván fel, miután sem utazásuk cél-ját előadni nem tudták, sem magukat iga-zolni képesek nem voltak, két napon át rendőri felügyelet alatt tartattak. Eközben a budapesti rendőrség távirata megér-kezett, miszerint az utas urak nem igen megbízható legények, de további eljárásra elég alap nem lévén, a rendőrség kiki-sérte őket a vasutállomásig s ott utnak eresztette. Hogy mennyi igaz a Tuzláné dohánycsempészeti üzelméből, mennyi nem, azt majd a vizsgálat fogja kiderí-teni, — annyi azonban tény, hogy Pus-kás főbiztos erősen meg van győződve róla, hogy ez a két Papakosza azért jött most ide, hogy tőle a vizsgálati iratokat bárminő uton-módon kézrekerítse.

— **Egy csendőr halála.** Szégyen miatt a halálba menekült az itteni csendőrség-nél szolgált Fejes Sándor nádudvari szüle-tésű 27 éves közlegény. Folyó hó 12-én igen vígan mulatott Kriszt korcsmájában s a borkar hatása alatt önmagáról meg-feledkezve, tulment a rendes határon. — Elvették a kardját s így enélkül kellett, a mások kötelességtudó, pontos katonának az utcára mennie. E miatt annyira el-keseredett, hogy elhatározta, hogy ön-gyilkossággal fog menekülni a szégyentől, a mely lelket annyira nyomta. Pénteken f. hó 13-án d. u. 5 óra után szolgálati fegy-verével a laktanyán agyon lötte magát A szerencsétlen véget ért csendőrt f. hó 15-én délután nagy számú közönség részvéte mel-lett a városi kórháztól temették el. A halott felett könnyéig megható szép beszédet mondott Gáspár István ref. lelkész.

— **Levelek címezése.** A nagy-váradi posta- és távirda igazgatóságától következő hirdetményt vettük: Budapest székes fővá-roso területére szóló levelezések gyors kézbe-sítését felette hátráltatja azon körülmény, hogy a levelezések címezése hiányos. A cimiratban ugyanis legfeljebb az utca és házszám van feltüntetve, holott a levelezések gyors szétosztása és kézbesítése érdekében igen kívánatos, hogy a cimiratban a köz-igazgatási kerület (I—X-ig) az emelet és ajtószáma is ki legyen tüntetve, pl. Horváth Kálmán urnak Budapest, IV., korona-herceg-utca 14. sz., I. e. 5. ajtó.

— **Bucusi.** Zilahra eltávozásom alkalmá-val mindazon tisztelt vevőimnek azon biza-lomért, melylyel engem eddig megtisztelni kegyeskedtek, fogadják érte halás közöne-temet. Szilágy-Somlyó, 1896. március 16. Gámentzy Ödön.

— A krasznai „Önképző Zenekör“ által, március 15-én tartott fillérestélyen fellíftettek: Macha Gusztáv 2 frt; Lengyel István, Magyar Károly (Kr. Horvát) 1—1 frt; Nagy Domokos, Korbuly Márton, Domokos Antal; Balázs János 50—50 kr; öz. Pap József (Zilah) 1 frt; Gál Lőrincz Bakcsy József 80—80 kr; Dr. Steiner Mór 1 frt; Csapek Károly, Pap László (Egres patak) 60—60 kr; N. N. Belle Gyula 40—40 kr; N. N. Lázár Gejza, Veszter János, Farczady Pál, Matolcsy János (Kr. Horvát), Korbuly Antal, Beteg Péter, Tolokán Lukács, Rostás Mihály 30—30 kr; Buhl Ármín (Kr. Horvát), Szurinka Bertalan, Stefanovics János, N. N., N. N., Kálmán 20—20 kr. Az estély összes bevétele volt 55 frt. Fogadják a zene nemes barátai e helyen is a Zenekör legmélyebb, s hálás köszönetét, Kraszna, 1896. március hó 17-én. Az Önképző Zenekör nevében: Macha Gusztáv elnök, Kövesdy Lajos pénztáros.

— Ki akar jó magot? Vármegyénk előkelőbb cégeinél és ezenkívül a vidék népességénél nagy pártolásnak örvendő kereskedőinél, Mauthner Ödön budapesti magkereskedő cég a házikert szorosabb szükségletéhez márt konyhakerti és virágmagot felölölő választékból bizományi magelárusítást rendezett be, hol a vidék legtávolabb részén lakó, minden rendű és rangu kerteszedők néhány hatosért is a legkittünőbb, eredeti nemesített és legbiztosabban csirázó magvakat szerezhetik be maguknak még pedig kész csomagokban, vagyis inkább zárt tokokban, mi által netáni vigyázatlanságból származható elcsesülés teljesen ki van zárva, holott ezt azelőtt itt közelben nem kaphatták és csak saját környezetükben kétes értékű magvakat voltak kénytelenek megvenni és elvetni. Mauthner ezen intézkedésével nagy szolgálatot tett a hazai kerteszetnek, de elismerés illeti vármegyénk kereskedőit is, kik e vállalkozásnak közgazdasági nagy jelentőségét belátva, segédkeztet nyújtottak Mauthner jól átgondolt életrevaló tervének megvalósításához és ez által nemcsak hogy minden ember fiának hozzáférhetővé tették az igazán jó magot, hanem a konyhakerteszetnek ekkénti nagyobb terjedhetése révén a köznép jobb és egészségesebb táplálkozásához jutván, a megyei közegészség ügyét is hathatósan előmozdították.

— Foulard-selyemet 60 krtól 3 frt 35 krig méterenkint, japáni, chinai, stb. a legújabb mintázzattal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes Henneberg selymet 35 krtól 14 frt 65 kr méterenkint sima, csikos, kockázott, mintázottakat damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben és 2000 szín és mintázzattal stb. postabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat küld postafordultával: HENNEBERG G. (cs. k. udvari szállító) selyemgyára Zúrichben. Svájcba címzett levelekre 10 kros, és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek.

Irodalom.

— „Félregond és bunánat“ a címe azon talp alá való szép ropogós csárdásnak, mely lépten-nyomon zsong fillünkbe, mert minden zenekartól csak ezt halljuk, melylyel a „Zenélő Magyarország“ zenemű folyóirat 6-ik száma sok szép közleményeinek sorát megnyitja. Tartalmaz még e szám Gaál Ferencz jeles zeneszerzőnkől „Consolotión“ (merengés) szalondarabot, — Henrigner J. „Édes titok“ című bájos kerángióját, — s végül a híres norvég zeneköltő Grieg Edvig klasszikus szép „Költői hangulatkép“-ét. Negyedévenként hat, hasonló gazdag tartalmu, mindenkor 10 oldal zongorazenet közlő füzeteknek előfizetési ára 1 frt. A most áprilissal kezdődő II. évnegyedre előfizethetni a „Zenélő Magyarország“ kiadóhivatálsában Bpest, VII. Csengeri-utca 62/4. Mutatványszámot szívesen küldenek.

— A „Pallas Nagy Lexikon“nak 143—146 füzetei a Kermansch—Kolumbia címszavak közé eső lexikális anyagot magyarázzák. A 143. füzet elején a Kigyók II., Kolozsvármegye térképe és Kolozsvár tervrajza mellékleteket kapjuk, tiszta és szép nyomásban. E füzet legfontosabb cikke minden esetre Khina, melynek alapos tudással megírt viszonyai már azért is érdekesek, mert kiterjeszkednek a legutóbb lefolyt khinai-japáni háboru eredményeire is. A 144. füzet szintén három mellékletet hoz, a szövegbe nyomott számos ábrán kívül; az első a Kigyók III. táblája, a harmadik Komárom vármegye térképe, a második (színes melléklet) pedig a Kolumbácsi legyet és fejlődését mutatja be. Ebben a füzetben kiváló hely jut a Király címszónak és összetételeinek; itt végződik be továbbá Khina, melynek nyelvét és irodalmát Kégl ismerteti. A 146. füzet Kongó állam legújabb térképét, Konstantinápoly tervrajzát és igen szép fekete nyomásban a Korallók különféle változásait adja mellékletül. Ez a füzet hozza a két Kisfaludi életrajzát, meg a sok magyar Kiss életét és működését; kiválóan becses cikkek ezek, mert teljes és sok tekintetben új képet adnak arról a mozgalomról, melyet irodalmunk e két szászlovívője, s a szellemükben haladó Kisfaludi-társaság indított meg. A 146. füzet mellékletei közt legfontosabb és legszebb a

Magyar korona és koronázási jelvények, mely díszes nyomásban s az eredeti színeket híven utánzóva adja vissza a koronát, az arany almát és a jogart; ezenkívül még két melléklet gazdagítja a füzetet: Koppenhága tervrajza és a Koronák. Cikkei közül kiemeljük Kolozsvárt, mely tartalmaz rövidségben is teljes és felemelő képet nyújt arról a fontos kulturális misszióról, melyet a Királyhágón tali magyarság e végvára teljesít.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓTULAJDONOS:

BÖLÖNI SÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Csak

két előadás

A

színház helyiségeben

kedden március hó 24-én

és szerdán március hó 25-én

nagy

előadás!

A világhírű illusionista, spiritista, hipnotista és magnetista

ANNETELLI

ur, ANNETELLI k. a.

mint medium közreműködésével

Művészestélyt

rendez, melyen a mai kor legújabb találmányait és látszólagos csodáit mutatja be. Annetelli ur, ki nemrégiben a bécsi világtérmekekben és a budapesti vigadóban példátlan sikerrel működött, helyben is az összes dekorációval és egyéb előkészületekkel

két kiváló előadást

fog rendezni még nem látott, feltűnést keltő mutatványokkal.

A műsorból: Hipnotikus mutatványok (delejes alvás) delejezése több helybeli egyénnek. — Magnetta, az elevenen lebegő talány. — A levegőben sétáló Miss Editta magnetikus alvása. — A spiritizmus csodái, vagy a babonás hit leleplezése. — Az éj csodái. — Abdul-AltHak-Hamid Misterieuse. — Metamorphose a Bagnóban. — Mindenütt rendkívüli feltűnést keltett. Bécsben 60-szor adatott elő.

Helyárak: Körszék 1 frt. I. r. zártszék 80 kr. II. r. zártszék 60 kr. Földszinti állóhely 40 kr. Deákjegy 30 kr. Karzat 20 kr.

Műsor 10 kr. a pénztárnál.

Kezdeté 8 órakor.

BOR KIMÉRÉS.

Van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki közönség tudomására hozni, hogy valódi kitűnő magyar-igeri, (erdélyi)

BORAIM

megérkeztek s azt literenként 40 és 30 krért árusítom, — továbbá ribizke bor litere 25 kr.

Nagyobb vételnél 50 literen felül 5 krral olcsóbban számítom.

1 - 2

GÁSPÁR ÁBRAHÁM.

Nyomatott Bölöni Sándor gyorsajtóján Szilágy-Somlyón 1896.

135—1896. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alólirt kiküldött végrehajtó az 1881-ik évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a sz.-somlyói kir. járásbírósnak 9433—1895. számú végzése által a kolozsvári kisegítő takarékpénztár javára ifj. Kövesdi Elek és Lázár Géza ellen 100 frt tőke, ennek 1895. évi március hó 10 napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 36 frt 95 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólal lefoglalt és 713 frt 50 krra becsült négy ökör és házi butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján el fognak adatni.

Mely árverésnek a 836—1896. sz. kiküldetést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Kraszna község házában leendő eszközzésére 1896. évi március hó 30-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül ki tűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881-ik évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is el fognak adatni.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881-ik évi LX. t. c. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz fizetendő.

Kelt Sz.-Somlyón, 1896. évi március hó 8-án.

VIRÁG LÁSZLÓ,
kir. bírósági végrehajtó.

241—1896. sz.

Árverési hirdetmény.

Alólirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a sz.-somlyói kir. járás bírósnak 1380—96. sz. végzése által S. Taussig javára Lázár Ödönnek ellen 100 frt tőke, ennek 1896. évi december hó 24. napjától számítandó 6% kamatai, és eddig összesen 29 frt 84 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólal lefoglalt és 325 frtra becsült butorok és ruhaneműekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 2209—1896. sz. ki-

küldetést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Sz.-Somlyón alperes lakásán leendő eszközzésére 1896. évi március hó 31-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül ki tűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is el fognak adatni.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz fizetendő.

Kelt Sz.-Somlyón, 1896. évi március hó 10-én.

VIRÁG LÁSZLÓ,
kir. bírósági végrehajtó.

165—1896. sz.

Árverési hirdetmény.

Alólirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a sz.-somlyói kir. járásbírósnak 10085—1895. számú végzése által Haldek Ignác javára Sebest Emil ellen 800 frt tőke, 390 frt levonással, ennek 1895. évi évi november hó 15. napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 29 frt 41 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólal lefoglalt és 650 frtra becsült lovak és kocsiból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 1281—1896. számú kiküldetést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Zovány község házában leendő eszközzésére 1896. évi március hó 21-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül ki tűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz fizetendő.

Kelt Sz.-Somlyón, 1896. évi március hó 3-ik napján.

VIRÁG LÁSZLÓ,
kir. bir. végrehajtó.

Clayton & Shuttleworth
működőgépek, gépjárművek
Budapest Váci-körút 63. sz.
Alól a legújabb és árak mellett ajánlatok:

Leomobile és gépjárművek-készletek
Kölyökök, Krasznai és Rátócskének, Boronák, székely-utak.

„COLUMBIA“ legújabb sorozatú gépek, székely-utak, Krasznai és Rátócskének, Boronák, székely-utak.

Egytelmes acél-ekék
és minden egyéb
2 és 3 vasú ekék
gázolási gépek.

Készletek és gépjárművek készletek
Készletek és gépjárművek készletek

3 arany, 15
ezüst érem
12 dísz- és
elismerő
okmány

Kwizda Ferencz János

K w i z d a - f é l e

Korneuburgi marha-táppor,

több mint 40 év óta a legtöbb istállóban használatban, étvágyhiánytól, rossz emésztéstől, valamint teheneknél a tej javítása s a tejelő-képesség fokozása céljából.

Egy dobozzal 70 kr., fél dobozzal 35 krajczár.

Fő letét:
kerül. gyógyszerár Korneuburgban.

Kapható a
gyógyszertár-
rakban és
drogistikánál

Védjegy

Védjegy

roman kir. udv. szál-
lító.